

महाराष्ट्र शासन

पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : मइवाधो-२०२१/प्र.क्र. २५/तां.क.४

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक: २३ जुलै, २०२१.

वाचा :- शासन निर्णय, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, क्र.विवाधो २०१७/ प्र.क्र.१८८/ उद्योग-२,
दिनांक १४, फेब्रुवारी, २०१८.

प्रस्तावना:-

इलेक्ट्रीक वाहनांचा वापर हा शाश्वत विकास ध्येयाच्या (Sustainable Development Goals) अंतर्गत (१) किफायतशीर आणि स्वच्छ उर्जा (Affordable and Clean Energy), (२) संसाधनाचा सुयोग्य वापर आणि निर्मिती (Responsible Consumption and Production) आणि (३) वातावरणीय बदलांना अनुरूप कृती (Climate Action) यांची उद्दीष्ट्ये साध्य करण्याकरिता एक महत्वाचा घटक आहे. महाराष्ट्राचे इलेक्ट्रिक वाहन धोरण फेब्रुवारी २०१८ मध्ये संदर्भीय दि.१४ फेब्रुवारी, २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये जाहीर करण्यात आले होते. या धोरणात राज्यात इलेक्ट्रिक वाहनांचा अंगीकार करणे आणि उत्पादनाचा वेग वाढविण्यासाठी वित्तीय आणि बिगर वित्तीय प्रोत्साहने जाहिर करण्यात आली होती. कालानुरूप सदर धोरणाचे सशक्तीकरण करून ते अद्यावत करण्याची गरज निर्माण झाली होती. त्यामुळे, राज्याचे इलेक्ट्रीक वाहनांचे सुधारित धोरण तयार करण्यासाठी शासन निर्णय, पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग क्र.एमसीए २०२०/ प्र.क्र.१६७/ तां.क.२, दिनांक २२ डिसेंबर, २०२० अन्वये अपर मुख्य सचिव, परिवहन यांच्या अध्यक्षतेखाली समितीचे (Task Force) गठन करण्यात आले होते. सदर समितीने या संदर्भातील सर्व बाबींचा अभ्यास करून, महाराष्ट्र इलेक्ट्रीक वाहन धोरण, २०२१, तयार केले आहे. त्यानंतर, सदर सुधारित धोरण समितीने पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभागास दि.१४.६.२०२१ रोजी सादर केले आहे. अपर मुख्य सचिव, परिवहन यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने (Task Force) तयार केलेले “महाराष्ट्र इलेक्ट्रीक वाहन धोरण, २०२१” ची अंमलबजावणी राज्यामध्ये करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

प्रस्तावनेत नमूद केलेल्या बाबींचा विचार करून, खाली नमूद केलेले “महाराष्ट्र इलेक्ट्रीक वाहन धोरण, २०२१” या शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून ते दिनांक ३१ मार्च, २०२५ पर्यंत राज्यामध्ये राबविण्यास शासन मान्यता देत आहे. महाराष्ट्र इलेक्ट्रिक वाहन धोरण, २०२१ हे राज्यात विक्री व नोंदणी झालेल्या फक्त बॅटरी व्दारे संचालित इलेक्ट्रिक वाहनांना लागू होईल. या धोरणात Mild Hybrid, Strong Hybrid, Plug-in Hybrid इलेक्ट्रिक वाहने समाविष्ट असणार नाहीत.

२. “महाराष्ट्र इलेक्ट्रीक वाहन धोरण, २०२१” :

२.१ दृष्टीक्षेप आणि अभियान :

२.१.१ दृष्टीक्षेप (Vision):

- १) शाश्वत आणि प्रदूषणरहित वाहनांचा अंगीकार करणे.
- २) राज्य इलेक्ट्रिक वाहनांच्या वापरात देशात अग्रेसर बनविणे.
- ३) राज्याचे अग्रेसर स्थान भारतातील वाहन उत्पादनात कायम राखणे.

२.१.२ अभियान (Mission):

- १) मागणी विषयक प्रोत्साहनाद्वारे राज्यात इलेक्ट्रिक वाहनांची खरेदी आणि वापर वाढवून राज्याच्या वाहतूक परिस्थितीत अनुकूल बदल घडवून आणणे.
- २) उत्पादकांसाठीच्या प्रोत्साहनाद्वारे गुंतवणूक आकर्षित करून, इलेक्ट्रिक वाहन निर्मितीचे कारखाने तसेच, अॅडव्हान्स केमिस्ट्री सेल (ACC) बॅटरी, इलेक्ट्रिक वाहनांचे सुटे भाग आणि त्याचे रिसायक्लींग कारखाने राज्यात स्थापित करून, उत्पादनास प्रोत्साहन देणे.

२.२ धोरण उद्दिष्टे (Objectives):

- १) महाराष्ट्र इलेक्ट्रिक वाहन धोरण २०२१ चे मुख्य उद्दिष्ट हे सन २०२५ पर्यंत नवीन वाहन नोंदणीत १० टक्के हिस्सा बॅटरी इलेक्ट्रिक वाहनांचा असेल, अशा रीतीने इलेक्ट्रिक वाहनाचा वापर वाढविणे.
- २) सन २०२५ पर्यंत राज्यातील मुंबई, पुणे, नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद व नाशिक या सहा प्रदूषित शहर समूहांमध्ये किमान २५ टक्के सार्वजनिक वाहतूक वाहने ही बॅटरी इलेक्ट्रिक वाहन प्रकारातील असावीत.
- ३) सन २०२५ पर्यंत राज्यातील मुंबई, पुणे, नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद व नाशिक या सहा प्रदूषित शहर समूहांमधील ताफा परिचालक (Fleet Operator), ताफा समूहक (Fleet Aggregator) आणि ग्राहक वितरण मालवाहतूक (Last mile delivery) यांची किमान २५ टक्के वाहने ही बॅटरी इलेक्ट्रिक वाहन प्रकारातील असावीत.
- ४) सन २०२५ पर्यंत महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या (MSRTC) बस ताफ्यातील किमान १५ टक्के वाहने ही बॅटरी इलेक्ट्रिक वाहन प्रकारातील असावीत.
- ५) महाराष्ट्राला भारतातील इलेक्ट्रिक वाहन उत्पादन क्षमतेच्या बाबतीत सर्वोच्च उत्पादक राज्य करणे.
- ६) राज्यात अॅडव्हान्स केमिस्ट्री सेल (ACC) बॅटरी उत्पादनासाठी किमान एक गिगाफॅक्टरी स्थापित करणे.

- ७) राज्यात इलेक्ट्रिक वाहने आणि त्यांचे घटक यासाठी संशोधन आणि विकास (R&D), आणि कौशल्य विकास यांचे नियोजन करणे.

२.३ धोरण लक्षांक (Targets):

इलेक्ट्रिक वाहन तंत्रज्ञानाचा प्रसारासाठीची धोरण लक्ष्ये पुढील प्रमाणे आहेत:-

तक्ता-१ धोरण लक्षांक

अ.क्र	तपशील	लक्षांक	शेरा
(१)	सर्व वाहने दोनचाकी तीनचाकी चारचाकी	किमान १० टक्के किमान १० टक्के किमान २० टक्के किमान ५ टक्के	सन २०२५ पर्यंत राज्यात नवीन वाहन नोंदणीत इलेक्ट्रिक वाहनांचा अपेक्षित हिस्सा
(२)	ताफा परिचालक (Fleet Operator)/ ताफा समुहक (Fleet Aggregator)	सन २०२५ पर्यंत राज्यातील ताफा समुहक/ परिचालकांद्वारा परिचालित नागरी ताफ्याच्या किमान २५ टक्के इलेक्ट्रिक वाहने	नागरी क्षेत्रात परिचालन करणाऱ्या ई-कॉमर्स कंपन्या, ग्राहकवितरक/ वाहतुकदार / साधनसामग्री वाहतूकदार आणि वाहनसमुहक यांना हे लागू आहे.
(३)	बसेस	१. मुंबई, अमरावती, नागपूर, पुणे, औरंगाबाद व नाशिक यासहा लक्षित शहर समूहांमध्ये सन २०२५ पर्यंत सार्वजनिक वाहतुकीचे २५ टक्के विद्युतीकरण साध्य करणे. २. म.रा.मा.प.मं.च्या (MSRTC) बस ताफ्यातील १५ टक्के बस या बॅटरी इलेक्ट्रिक असाव्यात.	
(४)	चार्जिंगच्या पायाभूत सुविधा	शहरे:- सन २०२५ पर्यंत सार्वजनिक आणि निम-सार्वजनिक चार्जिंग स्टेशन्सचे शहरनिहाय लक्षांक खालील प्रमाणे आहेत:- बृहन्मुंबई शहर समुह- १५०० पुणे शहर समुह- ५०० नागपूर शहर समुह- १५० नाशिक शहर समुह- १०० औरंगाबाद शहर समुह- ७५ अमरावती- ३० सोलापूर- २०	१) ३ कि.मी. X ३ कि.मी. क्षेत्रामध्ये किमान एक सार्वजनिक चार्जिंग स्टेशन, किंवा २) प्रति दशलक्ष लोकसंख्येकरिता किमान ५० चार्जिंग स्टेशन्स, यापैकी जे जास्त असेल ते, स्थापित करणे.

अ.क्र	तपशील	लक्षांक	शेरा
		महामार्ग- सन २०२५ पर्यंत खालील चार महामार्ग / एक्सप्रेस वे हे पूर्णतः इलेक्ट्रिक वाहनांच्या चार्जिंग सुविधांनी सज्ज करणे. १) हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे समृद्धी महामार्ग (मुंबई-नागपूर) २) यशवंतराव चव्हाण द्रुतगती महामार्ग (मुंबई-पुणे) ३) मुंबई-नाशिक ४) नाशिक-पुणे	३) महामार्गाच्या दोन्ही बाजूला प्रत्येकी २५ कि.मी. अंतरावर सार्वजनिक चार्जिंग स्टेशन्स उभारणे.
(५)	शासकीय वाहन ताफा	दिनांक १ एप्रिल-२०२२ पासून,- शहरांतर्गत परिचालित होणारी सर्व नवीन शासकीय, निम शासकीय, स्थानिक स्वराज्य संस्थां मार्फत व शासनाच्या निधी मधून खरेदी करण्यात येणारी वाहने ही बॅटरी इलेक्ट्रिक वाहने असतील. तसेच, शासकीय वापरासाठीची भाडेतत्वावरील सर्व वाहने ही बॅटरी इलेक्ट्रिक असतील.	

टिप:

- १) तीन चाकी आणि चार चाकी लक्षांकात प्रवासी तसेच माल वाहतूक वाहनांचा समावेश आहे.
- २) ई-कॉमर्स कंपन्यांमध्ये ॲमेझॉन, फ्लिपकार्ट इत्यादी कंपन्यांचा समावेश आहे. ग्राहक माल वितरक वाहतुकदारांमध्ये उदा. झोमॅटो, स्विगी आणि इतर कुरियर आणि मालवाहतुकदार कंपन्या आणि वाहतुक समुहकांमध्ये उदा. ओला, उबेर, काळी पिवळी टॅक्सी इत्यादींचा समावेश आहे.

२.४ इलेक्ट्रिक वाहन व तदनुषंगिक इतर प्रोत्साहने:

२.४.१ मागणी विषयक प्रोत्साहने:

परिवहन विभाग :

- १) या धोरणांतर्गत खालील सर्व प्रोत्साहने (अ), (ब), (क), (ड) व (इ) वितरणाची प्रक्रिया नमूद करणारी परिचालनीय मार्गदर्शक तत्वे (Operational Guidelines for availing demand incentive)

सदर शासन निर्णयाच्या दिनांका पासून १५ दिवसांत परिवहन विभागाकडून निर्गमित केली जातील.

- २) राज्य प्रोत्साहने ही केंद्र सरकारने देऊ केलेल्या FAME २ (Faster Adoption and Manufacturing of Electric Vehicles - Phase II) प्रोत्साहनांव्यतिरिक्त (in addition to) असतील. ही प्रोत्साहने वाहन उत्पादकांना (AUTO OEM) अनुज्ञेय राहतील. भारत सरकारच्या FAME-२ या योजनेखाली मंजूर असलेली वाहन मॉडेल्स या प्रोत्साहनासाठी पात्र असतील. FAME-२ योजनेमध्ये भारत सरकारने बदल केल्यास तो बदल या योजनेसही लागू होईल.
- ३) सदर प्रोत्साहने वाहन खरेदीदारांना खरेदी दरम्यान उपलब्ध असतील आणि ती उपलब्ध करून देण्याची जबाबदारी वाहन उत्पादकांची असेल.
- ४) वाहन उत्पादकांना प्रोत्साहनांचे वेळेवर आणि पारदर्शक हस्तांतरण करण्यासाठी प्रोत्साहन संवितरण पद्धत (मागणी प्रोत्साहने, वाहन मोडीत काढण्यासाठीची प्रोत्साहने, चार्जिंग पायाभूत सुविधा प्रोत्साहने, पुरवठाविषयक प्रोत्साहने, करमाफी, प्रतिपूर्ती इत्यादी) ही एका ऑनलाईन पोर्टल (online portal) द्वारे केली जाईल.
- ५) ई-कॉमर्स कंपन्या, ग्राहक वितरक / वाहतूकदार आणि वाहतूकसमुहक यांनी सदर शासन निर्णयाच्या दिनांका पासून सहा महिन्यांत परिवहन विभागाकडे इलेक्ट्रिक वाहन संक्रमण कृती आराखडा (EV transition action plan) सादर करणे आवश्यक आहे.

(अ) मुलभूत मागणी प्रोत्साहने (Basic Demand Incentives) :

मुलभूत मागणी प्रोत्साहने ही वाहन बॅटरी क्षमतेनुसार तक्ता-२ प्रमाणे राहतील

तक्ता-२ इलेक्ट्रिक वाहनांसाठी मागणी प्रोत्साहने

अ. क्र.	वाहन प्रकार	उपलब्ध प्रोत्साहने (रु./kWh)	प्रोत्साहने मिळू शकणाऱ्या वाहनांची संख्या	प्रति वाहन महत्तम प्रोत्साहन (रुपये)
(१)	ई- दोन चाकी (एल १ व एल २)	५०००	१,००,०००	१०,०००
(२)	ई-तीनचाकी ऑटो (एल ५ एम)	५०००	१५,०००	३०,०००
(३)	ई-तीनचाकी माल वाहतूक वाहन (एल ५ एन)	५०००	१०,०००	३०,०००
(४)	ई-चारचाकी कार (एम १)	५०००	१०,०००	१,५०,०००
(५)	ई-चाकी माल वाहतूक वाहन(एन १)	५०००	१०,०००	१,००,०००
(६)	ई-बसेस*	वाहन किंमतीच्या १० टक्के**	१,०००	२०,००,०००

टिप:

* सदर प्रोत्साहन फक्त एसटीयु (State Transport Undertaking) बसेसनाच उपलब्ध असेल.

** एक्स-फॅक्टरी किंमत